Dit artikel uit Tijdschrift voor Bijzonder Strafrecht & Handhaving is gepubliceerd door Boom juridisch en is bestemd voor Hertoghs

Redactioneel

Alleen samen krijgen we fraude onder controle?

Mr. A.A. Feenstra*

In het weekend dat ik dit redactioneel typ, wordt in het zuiden des lands geen carnaval gevierd, maar gelukkig wel heel veel geschaatst op natuurijs. Intussen zitten we nog in een stevige lockdown door het coronavirus, in afwachting van afnemende besmettingscijfers en vaccinatie. Het motto van de coronacrisis luidt als volgt: 'Alleen samen krijgen we corona onder controle.' Dat gevoel bekruipt mij ook weleens als ik de ontwikkelingen zie in de fraudebestrijding. Er worden allerlei samenwerkingen opgetuigd tussen diverse overheidsinstanties, al dan niet aangevuld met private partijen. Ook private partijen slaan de handen ineen. Hoewel uit eerdere edities van dit tijdschrift bleek dat er de nodige kritiek is te leveren op en vraagtekens kunnen worden geplaatst bij de samenwerking en inlichtingenuitwisseling tussen overheidsinstanties,[1] lijkt de kritiek op politiek niveau zich vooral te focussen op de private samenwerkingen tussen dienstverleners. In ditzelfde schaatsweekend stonden twee artikelen in *Het Financieele Dagblad* waarbij door de politiek stevige kanttekeningen werden geplaatst bij nauwere samenwerking tussen accountants en advocaten, maar ook tuchtrechtelijke vraagtekens bij de vraag of een dienstverband van een accountant met het Openbaar Ministerie zich wel met elkaar verdraagt. Dit geeft een duidelijk signaal dat er nog goed moet worden nagedacht waar de grenzen liggen, en niet alleen door dienstverleners!

Allereerst was een artikel opgenomen over het voornemen van de vier grote accountantskantoren om meer met advocaten samen te gaan werken.[2] Begin januari 2021 kondigden deze kantoren aan dat zij deze nauwere samenwerking wensen te onderzoeken. Deze ambitie lijkt vooral ingegeven door de toevoeging van de experimenteerparagraaf aan de Verordening op de advocatuur, die is ingevoerd naar aanleiding van vragen van de ACM. Hiermee wil de Nederlandse orde van advocaten onderzoeken in hoeverre alternatieve bedrijfsstructuren, met behoud van de kernwaarden voor de advocatuur, bijdragen aan verbetering van de toegang tot het recht. De experimenteerparagraaf beperkt zich op dit moment tot rechtsbijstandsverzekeraars en is daardoor (nog) niet van toepassing op accountantskantoren. In antwoord op Kamervragen hebben de ministers van Financiën en Rechtsbescherming aangegeven dat zij menen dat accountants en advocaten heel voorzichtig moeten zijn bij de samenwerking. Volgens de ministers verhoudt het belang van de cliënt dat door advocaten wordt gediend zich niet met het publiek belang dat een accountant bij audits in ogenschouw dient te nemen. Hoewel ik die zorg wel begrijp, heb ik de indruk dat juist dienstverleners zich bewust zijn van hun rol en de kernwaarden van hun beroep. De beroepsethiek wordt hun met de paplepel ingegoten, door permanente educatie herhaaldelijk onder de aandacht gebracht en zij zijn aan tuchtrecht onderworpen.

Ik heb zelf meer vraagtekens bij de constatering dat ook de overheid er zelf niet voor terugdeinst om diverse beroepsbeoefenaren in dienst te nemen. De discussie of die samenwerking zich met de uiteenlopende belangen

* Mr. A.A. Feenstra is advocaat bij Hertoghs advocaten.

1. Prof. mr. M.J.J.P. Luchtman, 'Samenwerkingsverbanden en de strafrechtspleging', *Tijdschrift voor Bijzonder Strafrecht & Handhaving* 2020, p. 222-235 en dr. mr. M.P. Beijer, 'Het voorstel voor een nieuw regelgevend kader voor de gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden', *Tijdschrift voor Bijzonder Strafrecht & Handhaving 2020*, p. 307-315.

2. *Het Financieele Dagblad*, 13 februari 2021, https://fd.nl/ondernemen/1373711/kabinet-huiverig-voor-nauwe-samenwerking-tussen-advocaten-en-accountants-msb1cabMASD5.

doi: 10.5553/TBSenH/229567002021007002001

Dit artikel uit Tijdschrift voor Bijzonder Strafrecht & Handhaving is gepubliceerd door Boom juridisch en is bestemd voor Hertoghs

verhoudt, is bij mijn weten nog niet publiekelijk gevoerd. Het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst maken ook graag gebruik van een samenwerking met accountants. Dat gold tot voor kort overigens ook voor advocaten. De Belastingdienst had de afgelopen jaren meerdere Cohen-advocaten in dienst. Het zal niet zonder reden zijn geweest dat deze advocaten zich inmiddels allemaal hebben uitgeschreven van het tableau.

Het tweede artikel dat mijn aandacht trok heeft uiteraard de nodige aandacht gekregen binnen de accountancy, maar is kennelijk geen aanleiding voor een publiek debat. Het artikel gaat in op een tweetal uitspraken van de Accountantskamer, waarbij een accountant in dienst van de FIOD en het Openbaar Ministerie is berispt.[3] Uit een tweetal uitspraken van de Accountantskamer van 12 februari 2021[4] blijkt dat is geklaagd over een accountant, die tevens werkzaam is als vaktechnisch coördinator opsporing en opsporingsambtenaar bij de FIOD en daarnaast vervult hij de functie van coördinator tuchtrecht bij het Openbaar Ministerie. In die hoedanigheid stelt hij concept-tuchtklachten op die het Openbaar Ministerie overweegt in te dienen bij tuchtrechtelijke colleges zoals de Accountantskamer en bij de kamer voor het notariaat. Ook trad hij tijdens deze tuchtrechtprocedures op als gemachtigde van het Openbaar Ministerie. Vijf jaar geleden werd deze samenwerking met veel bravoure aangekondigd.[5] Kennelijk is er toen onvoldoende stilgestaan bij de inbedding van de kernwaarden van de accountancy bij het uitoefenen van deze functie binnen FIOD en Openbaar Ministerie. De Accountantskamer is niet te spreken over de wijze waarop is gehandeld. Er werd onder meer geklaagd over een inbreuk op het verschoningsrecht van een advocaat.

> *'Naar het oordeel van de Accountantskamer kon betrokkene toen niet volstaan met een verwijzing naar het standpunt van het Openbaar Ministerie in dezen. Betrokkene had zich op dat moment (nogmaals) zelfstandig moeten beraden op de vraag of, anders dan hij aanvankelijk mocht menen, mogelijk toch sprake was van het verstrekken van gegevens met een vertrouwelijk karakter en, zo ja, welke maatregel hij diende te nemen om te waarborgen dat hij zich aan het fundamentele beginsel van vertrouwelijkheid (artikel 16 VGBA) zou kunnen houden. Indien betrokkene dat niet kon waarborgen, had hij pas op de plaats moeten maken.'*[6]

Dit klachtonderdeel wordt dan ook gegrond verklaard. Dat geldt ook voor het klachtonderdeel waarin wordt geklaagd over onnodig grievend taalgebruik. Het lijkt erop dat de betrokkene zich heeft willen verschuilen achter zijn rol als gemachtigde van het Openbaar Ministerie, maar daar gaat de Accountantskamer niet in mee. Hij kan de hoedanigheid van accountant, waarin hij blijkens de door hem gebruikte titels ook optrad, niet afschudden.

> *'Betrokkenes ongeclausuleerde stellingname en (zware) woordkeuze waren naar het oordeel van de Accountantskamer onvoldoende deugdelijk onderbouwd en onnodig grievend en brachten het risico mee dat klager ten onrechte in verband werd gebracht met niet integer handelen. Betrokkene had een maatregel moeten nemen om dit te voorkomen. Door dit niet te doen heeft betrokkene gehandeld in strijd met het fundamentele beginsel van vakbekwaamheid en zorgvuldigheid.'*[7]

Dit leidt uiteindelijk tot een dubbele berisping. De FIOD beraadt zich, blijkens het artikel in het *FD*, op eventueel hoger beroep.

In antwoord op de Kamervragen over de nauwere samenwerking tussen accountants en advocaten hebben de ministers van Financiën en Rechtsbescherming aangegeven de ontwikkelingen nauwlettend te volgen. Het lijkt mij noodzakelijk dat ze daarbij dan ook eens kritisch kijken naar de bestaande samenwerkingen bij hun eigen overheidsdiensten.

3. *Het Financieele Dagblad*, 13 februari 2021, https://fd.nl/ondernemen/1373745/tuchtrechter-straft-fiod-accountant-met-een-dubbele-berisping-msb1cabMASD5.
4. Accountantskamer 12 februari 2021, ECLI:NL:TACAKN:2021:15 en ECLI:NL:TACAKN:2021:17.
5. *Het Financieele Dagblad*, 23 september 2015, https://fd.nl/ondernemen/1119805/om-pakt-accountants-en-notarissen-harder-aan-msb1cabMASD5.
6. Accountantskamer 12 februari 2021, ECLI:NL:TACAKN:2021:15, r.o. 4.3.5.
7. Accountantskamer 12 februari 2021, ECLI:NL:TACAKN:2021:15, r.o. 4.5.2.

doi: 10.5553/TBSenH/229567002021007002001